

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою Харківської
державної академії культури
Протокол № 3 від 30 жовтня 2020 р.

Введено в дію наказом № __
від 02 листопада 2020 р.

Голова вченої ради ХДАК,
ректор _____ Василь ШЕЙКО

ПОЛОЖЕННЯ

про систему запобігання академічному плагіату та його
виявлення в наукових роботах працівників і здобувачів
вищої освіти Харківської державної академії культури
(зі змінами та доповненнями)

Харків, 2020

1. Загальні положення

Правовою основою Положення про систему запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах працівників і здобувачів вищої освіти Харківської державної академії культури (далі – Положення) є Конституція України, закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про авторське право і суміжні права», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про науково-технічну інформацію», Лист МОН України № 1/11-8681 від 15.08.2018 р. «Про Рекомендації щодо запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах (авторефератах, дисертаціях, монографіях, наукових доповідях, статтях тощо)», Статут Харківської державної академії культури (далі – ХДАК), Положення про систему забезпечення якості освітньої діяльності в ХДАК, Кодекс академічної доброчесності ХДАК.

Метою Положення є створення умов щодо дотримання академічної доброчесності працівниками і здобувачами вищої освіти, у тому числі розроблення і забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату в ХДАК.

У Положенні використовуються визначені вказаними законами терміни:

1.1. Плагіат – оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору (п. ст. 50 Закону України «Про авторське право і суміжні права»).

1.2. Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднення творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства (ч. 4 ст. 42 Закону України «Про освіту»).

1.3. Науковий результат – нове наукове знання, одержане в процесі фундаментальних або прикладних наукових досліджень та зафіксоване на носіях інформації. Науковий результат може бути у формі звіту,

опублікованої наукової статті, наукової доповіді, наукового повідомлення про науково-дослідну роботу, монографічного дослідження, наукового відкриття, проекту нормативно-правового акту, нормативного документа або науково-методичних документів, підготовка яких потребує проведення відповідних наукових досліджень або містить наукову складову тощо (п. 22 ст. 1 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність»).

1.4. Науково-технічна інформація – будь-які відомості та/або дані про вітчизняні та зарубіжні досягнення науки, техніки і виробництва, одержані в ході науково-дослідної, дослідно-конструкторської, проектно-технологічної, виробничої або громадської діяльності, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді (абзац другий ст. 1 Закону України «Про науково-технічну інформацію»).

2. Види академічного плагіату в наукових роботах (авторефератах, дисертаціях, монографіях, наукових доповідях, статтях, кваліфікаційних роботах здобувачів вищої освіти тощо).

Академічним плагіатом є:

2.1. Відтворення в тексті наукової роботи без змін, з незначними змінами, або в перекладі тексту іншого автора (інших авторів), обсягом від речення і більше, без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту.

2.2. Відтворення в тексті наукової роботи, повністю або частково, тексту іншого автора (інших авторів) через його перефразування чи довільний переказ без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту.

2.3. Відтворення в тексті наукової роботи наведених в іншому джерелі цитат з третіх джерел без вказування, за яким саме безпосереднім джерелом наведена цитата.

2.4. Відтворення в тексті наукової роботи наведеної в іншому джерелі науково-технічної інформації (крім загальновідомої) без вказування на те, з якого джерела взята ця інформація.

2.5. Відтворення в тексті наукової роботи оприлюднення творів мистецтва без зазначення авторства цих творів мистецтва.

3. Рекомендації щодо запобігання академічному плагіату в наукових роботах (авторефератах, дисертаціях, монографіях, наукових доповідях, статтях, кваліфікаційних роботах здобувачів вищої освіти тощо).

3.1. Будь-який текстовий фрагмент обсягом від речення і більше, відтворений в тексті наукової роботи без змін, з незначними змінами, або в перекладі з іншого джерела, обов'язково має супроводжуватися посиланням на це джерело. Винятки допускаються лише для стандартних текстових кліше, які не мають авторства та/чи є загальноживаними. Посилання у наукових роботах оформлювати згідно ДСТУ 8302:2015 «Бібліографічне посилання», крім наукових статей, які подаються до наукових збірників статей академії, де застосовувати міжнародний стиль APA.

3.2. Якщо перефразування чи довільний переказ у тексті наукової роботи тексту іншого автора (інших авторів) займає більше одного абзацу, посилання (бібліографічне та/або текстуальне) на відповідний текст та/або його автора (авторів) має міститися щонайменше один раз у кожному абзаці наукової роботи, крім абзаців, що повністю складаються з формул, а також нумерованих та маркованих списків (в останньому разі допускається подати одне посилання наприкінці списку).

3.3. Якщо цитата з певного джерела наводиться за першоджерелом, в тексті наукової роботи має бути наведено посилання на першоджерело. Якщо цитата наводиться не за першоджерелом, в тексті наукової роботи має бути наведено посилання на безпосереднє джерело цитування («цитуються за: _____»).

3.4. Будь-яка наведена в тексті наукової роботи науково-технічна інформація має супроводжуватися чітким вказуванням на джерело, з якого взята ця інформація. Винятки припускаються лише для загальновідомої інформації, визнаної всією спільнотою фахівців відповідного профілю. У разі

використання у науковій роботі тексту нормативно-правового акту достатньо зазначити його назву, дату ухвалення та, за наявності, дату ухвалення останніх змін до нього або нової редакції.

3.5. Будь-які відтворені в тексті наукової роботи оприлюднені твори мистецтва мають супроводжуватися зазначенням авторів та назви цих творів мистецтва (якщо вони відомі). У разі використання творів виконавського мистецтва слід зазначити також індивідуальних чи колективних виконавців (якщо вони відомі). Якщо автори/виконавці невідомі, слід зазначити, що вони невідомі. У разі неможливості ідентифікувати автора, назву та/чи виконавців твору слід обов'язково зазначити джерело, з якого взято відтворений твір.

4. Рекомендації щодо виявлення академічного плагіату в наукових роботах (авторефератах, дисертаціях, монографіях, наукових доповідях, статтях, кваліфікаційних роботах здобувачів вищої освіти тощо).

4.1. Для констатації різновиду академічного плагіату, визначеного у пункті 2.1. цього Положення, достатньо встановити одночасну наявність таких ознак:

(а) в тексті іншого автора (інших авторів) наявний такий чи майже такий текстовий фрагмент обсягом більше одного речення, як в оцінюваній науковій роботі (за винятком стандартних текстових кліше, які не мають авторства та/чи є загальноживаними);

(б) цей текст іншого автора (інших авторів) було створено раніше, ніж оцінювану наукову роботу (або інший текст автора оцінюваної наукової роботи, де наявне таке саме речення чи група речень);

(в) автор оцінюваної наукової роботи не посилається на цей текст іншого автора (інших авторів), або посилається деінде (в списку літератури, в іншій частині своєї роботи) так, що незрозуміло, якого саме речення (якої саме групи речень) оцінюваної наукової роботи стосується посилання.

4.2. Для констатації різновиду академічного плагіату, визначеного у пункті 2.2. цього Положення, достатньо встановити одночасну наявність таких ознак:

(а) в оцінюваній науковій роботі міститься відтворення (повністю або частково) тексту іншого автора (інших авторів) через його перефразування чи довільний переказ;

– обсягом до абзацу без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту, або

– обсягом більше абзацу без бібліографічного та/або текстуального посилання на автора (авторів) відтвореного тексту щонайменше один раз у кожному абзаці (крім абзаців, що повністю складаються з формул, а також нумерованих та маркованих списків);

(б) відтворений текст іншого автора (інших авторів) було створено раніше, ніж оцінювану наукову роботу (або інший ідентичний за змістом текст автора оцінюваної наукової роботи).

4.3. Для констатації різновиду академічного плагіату, визначеного у пункті 2.3. цього Положення, достатньо встановити одночасну наявність таких ознак:

(а) в оцінюваній науковій роботі наведено п'ять або більше цитат з третіх джерел саме чи майже в такому обсязі, як вони наведені в іншому джерелі, без вказування на це джерело як джерело, з якого запозичені відповідні цитати;

(б) це інше джерело було створено раніше, ніж оцінювана наукова робота (або інший текст автора оцінюваної наукової роботи, де наведено такі самі цитати);

(в) автор не посилається на це інше джерело, або посилається деінде (в списку літератури, в іншій частині свого тексту) так, що з посилання незрозуміло, що саме з цього джерела насправді взяті використані автором цитати з третіх джерел.

4.4. Для констатації різновиду академічного плагіату, визначеного у пункті 2.4. цього Положення, достатньо встановити одночасну наявність таких ознак:

(а) в іншому джерелі оприлюднена та сама науково-технічна інформація (крім загальновідомої), яка наведена в оцінюваній науковій роботі;

(б) це інше джерело було створено раніше, ніж оцінювана наукова робота (або інший текст автора роботи, де наявна та сама науково-технічна інформація);

(в) автор не посилається на це інше джерело, або посилається деінде (в списку літератури, в іншій частині свого тексту) так, що з посилання незрозуміло, яку саме науково-технічну інформацію, використану в роботі (крім загальновідомої), автор бере з цього джерела.

4.5. Для констатації різновиду академічного плагіату, визначеного у пункті 2.5. цього Положення, достатньо встановити одночасну наявність таких ознак:

(а) в оцінюваній науковій роботі використані раніше оприлюднені твори мистецтва;

(б) автори (та/чи назви, виконавці, джерело) цих творів мистецтва відомі;

(в) в оцінюваній науковій роботі автори (та/чи назви, виконавці, джерело) цих творів мистецтва не вказані.

5. Порядок перевірки на академічний плагіат

5.1. Основні положення порядку перевірки на академічний плагіат визначено у Кодексі академічної доброчесності ХДАК, дотримання правил і норм якого працівниками і здобувачами вищої освіти академії є обов'язковим.

5.2. Безпосередню перевірку зазначених наукових робіт за відповідним дорученням ректора академії здійснює Комісія з питань академічної доброчесності та корпоративної етики ХДАК, дії якої затверджені вченою радою академії. Для перевірки роботи на ім'я Голови Комісії подається заява відповідного зразка (*Додаток 1 до Положення*).

5.3. Перевірка зазначених наукових робіт проводиться згідно інструкції (Додаток 2 до Положення) за допомогою системи «StrikeRlagiarism» для виявлення збігів/ідентичності/схожості в текстах відповідно до п. 4. цього Положення з визначенням унікальності роботи. При цьому використовується така орієнтовна шкала (у відсотках до загального об'єму матеріалу), але тільки для кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти при відсутності в тексті ознак академічного плагіату:

– текст вважається оригінальним (висока унікальність), робота допускається до захисту або опублікування 75%–100%;

– оригінальність задовільна (середня унікальність), слід пересвідчитись у наявності посилань на першоджерела, робота потребує доопрацювання та повторної перевірки 60%–74%;

– оригінальність незадовільна (низька унікальність), слід пересвідчитись у наявності посилань на першоджерела, робота потребує доопрацювання та повторної перевірки 51%–59%;

– оригінальність незадовільна (низька унікальність), слід пересвідчитись у наявності посилань на першоджерела, робота відхиляється без права подальшого розгляду 50% і нижче.

5.4. Перевірка документів на наявність плагіату проводиться для електронних варіантів, представлених у форматах: *.rtf (Rich Text Format), *.doc (Word 97 – Word 2003), *.docx (Word 2007). Фотографії подаються у форматі JPEG (.jpeg). Письмова робота вводиться повністю, починаючи з титульного аркушу і включно з додатками.

5.5. Результати перевірки на академічний плагіат оформлюються експертним висновком про перевірку на наявність академічного плагіату (Додаток 3 до Положення) з подальшим допуском матеріалів до друку (захисту), відправку матеріалів на доопрацювання або відхилення без права подальшого розгляду.

6. Відповідальність за академічний плагіат

6.1. Виявлення двох і більше фактів плагіату (компіляцій) у творах докторантів, аспірантів, здобувачів наукового ступеня може бути підставою для виключення з докторантури (аспірантури) чи відкріплення від аспірантури.

6.2. Виявлення фактів академічного плагіату (компіляцій) у роботах науково-педагогічних працівників може бути враховано при подовженні дії трудового договору (контракту) на займаній посаді; позбавлення права брати участь у номінальних конкурсах, як на міському рівні, так й на всеукраїнському.

6.3. Виявлення фактів академічного плагіату (компіляцій) у здобувачів вищої освіти, є підставою для притягнення їх до академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування з академії; позбавлення академічної стипендії; позбавлення пільг з оплати навчання тощо.

6.4. У разі виявлення академічного плагіату в дисертації на здобуття наукового ступеня така дисертація знімається із захисту незалежно від стадії розгляду без права повторного захисту.

6.5. Науково-педагогічні працівники, що публікують наукові та методичні праці, несуть особисту відповідальність за коректну роботу із джерелами інформації; за дотримання вимог наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань; за порушення загальноприйнятих правил цитування шляхом прийняття правил цитування та наукової етики, представлених у цьому Положенні та Кодексі академічної доброчесності ХДАК.

6.6. Науковий керівник несе відповідальність за перевірку роботи у встановлені строки, прийняття рішення щодо доопрацювання та повторну перевірку на плагіат, а також про допуск роботи до попереднього захисту.

6.7. Комісія з питань академічної доброчесності та корпоративної етики ХДАК може розглядати питання щодо наявності академічного плагіату в

наукових і навчальних працях науково-педагогічних, наукових та інших працівників академії, дисертаціях та авторефератах за власної ініціативи.

7. Порядок подання апеляції та її розгляд

7.1. У разі незгоди з результатами перевірки автор (автори) роботи, що перевірялася, має право на апеляцію.

7.2. Апеляція подається особисто автором (авторами) роботи на ім'я ректора у триденний термін після оголошення результатів перевірки.

7.3. У разі надходження апеляції, за дорученням ректора Комісія з питань академічної доброчесності та корпоративної етики ХДАК скликає позачергове засідання щодо розгляду матеріалів апеляційної справи.

7.4. Комісія з питань академічної доброчесності та корпоративної етики ХДАК правомочна розглядати справи за фактами наявності академічного плагіату як з ініціативи працівників академії, так і за заявами сторонніх осіб, а також дорученнями Міністерства культури та інформаційної політики України, Міністерства освіти і науки України, відповідних державних установ.

7.5. До складу Комісії з питань академічної доброчесності та корпоративної етики ХДАК входять авторитетні науково-педагогічні працівники академії, які є постійними членами Комісії. За необхідності до складу Комісії можуть включатися, за їх згодою, інші особи, які не є працівниками академії з правом дорадчого голосу. При розгляді апеляцій на результати перевірки кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти до складу комісії залучається представник органу студентського самоврядування.

7.6. Апеляція розглядається Комісією з питань академічної доброчесності та корпоративної етики ХДАК у тижневий термін з наступного дня після доручення ректора стосовно розгляду матеріалів апеляційної справи. Висновки Комісії оформлюються відповідним протоколом.

7.7. За результатами засідання Комісія з питань академічної доброчесності та корпоративної етики ХДАК формує висновки, які підписує Голова комісії, її члени та заявник, зазначаючи «З висновками Комісії з питань академічної доброчесності та корпоративної етики ХДАК погоджуюсь». Висновки Комісії щодо наявності академічного плагіату (компіляцій) у кваліфікаційних роботах здобувачів вищої освіти зберігаються в деканатах. Висновки Комісії щодо наявності академічного плагіату в працях науково-педагогічних працівників зберігаються у науковому відділі.

8. Прикінцеві положення

8.1. Положення набуває чинності (на підставі рішення вченої ради ХДАК) з моменту введення його в дію наказом ректора академії.

8.2. Зміни та доповнення до Положення можуть вноситися наказом ректора за рішенням вченої ради академії. У такому ж порядку Положення скасовується.

8.3. Відповідальність за актуалізацію Положення та контроль за виконанням його вимог несуть посадові особи академії відповідно до їх функціональних обов'язків.

Проректор з наукової роботи

Олена ГОНЧАР

Погоджено:

Перший проректор

Юрій ЛОШКОВ

Проректор з навчальної роботи

Інна СТАШЕВСЬКА

Голова Комітету з якості освіти

Наталія РЯБУХА

Начальник навчального відділу

Олена ЛУК'ЯНЧИКОВА

Начальник редакційно-видавничого відділу

Леонід МАЧУЛІН

Директор бібліотеки

Тетяна КИРПА

Член Студентської ради

Олена ГРУЗІНА

Провідний юрисконсульт

Олексій ДОНЧЕНКО

Голові Комісії
з питань академічної
добросочесності та корпоративної
етики ХДАК

Заява

Я, _____
(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

_____, ф-ту _____, курс _____, № _____
(магістр, аспірант) (скороченно) (спеціальності) (назва спец.)

прошу перевірити мою _____
(стаття, магістерська робота, кандидатська дисертація, тощо)

на тему _____

(повна назва роботи)

на наявність академічного плагіату. Всі запозичення з друкованих та електронних джерел, а також із захищених раніше письмових робіт, кандидатських і докторських дисертацій мають відповідні посилання. Я ознайомлений(а) з діючим Положенням про систему запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах академії, Кодексом академічної добросочесності ХДАК, згідно з якими виявлення плагіату є підставою для відмови в допуску моєї роботи до захисту (друку) та застосуванні дисциплінарних заходів.

Я даю згоду на розміщення своєї роботи в репозитарії ХДАК у відкритому доступі.

Додаток: електронний варіант роботи додається.

Адреса електронної пошти

автора: _____

наукового керівника:

_____ 20__ р.
(дата)

(підпис)

ІНСТРУКЦІЯ

щодо порядку подання робіт для перевірки на академічний плагіат

Для реалізації Положення про систему запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах академії:

1. Здобувач вищої освіти (студент), працівник академії надає заяву (Додаток 1) та письмову роботу в електронному вигляді голові Комісії з питань академічної доброчесності в академії.

2. Упродовж 10 днів з дня подачі матеріалів відбувається перевірка роботи. Результати перевірки оформляються у вигляді експертного висновку про перевірку на наявність академічного плагіату і видаються автору.

3. Експертний висновок про перевірку на наявність академічного плагіату є підставою про допуск письмової роботи до попереднього захисту (друку) або доопрацювання.

4. Допуск до перегляду результатів перевірки усіх письмових робіт мають: ректор, перший проректор, проректор з наукової роботи, голова Комісії з питань академічної доброчесності в академії.

(на бланку академії)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор ХДАК

_____ проф. Василь ШЕЙКО

« ____ » _____ 20__ року

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

про перевірку на наявність академічного плагіату

Комісія з питань академічної доброчесності академії створена наказом ректора № _____ від _____ 20__ року, перевіривши роботу *ПІІІ* автора на тему: « _____ », прийшла до наступного висновку:

_____ станом на _____.
(дата перевірки роботи)

Голова Комісії з питань академічної
доброчесності та корпоративної етики ХДАК